

ضرورت پذیرش استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRSها)

سیدعلی حسینی

یکی از مهم‌ترین مسائلی که امروزه نظام حسابداری و گزارشگری مالی کشورها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و تا حد زیادی سمت و سوی آن را مشخص می‌کند، نحوه‌ی پذیرش استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS) است. تصمیم‌گیری در این خصوص باید آگاهانه و با در نظر گرفتن اهداف گزارشگری مالی، ویژگی‌های محیطی و امکانات مورد نیاز و در دسترس باشد. مطالعه‌ی شیوه‌ی پذیرش این استانداردها بیانگر آن است که کشورهای مختلف به گونه‌های متفاوت در این خصوص عمل کرده‌اند. به عنوان مثال، کشورهای عضو اتحادیه‌ی اروپا از سال ۲۰۰۵ به استانداردهای بین‌المللی پیوستند، این در حالی است که برخی از کشورها نظیر آمریکا استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی را با تأخیر پذیرفته‌اند و کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا از سال ۲۰۱۰ شرکت‌های چندملیتی بزرگ را به پذیرش IFRS مجاز دانسته و برای سایر شرکت‌ها استفاده از این استانداردها را از سال ۲۰۱۴ برنامه‌ریزی کرده است. هم‌چنین باتوجه به اهمیت این موضوع، کشور آمریکا پروژه‌های همکاری مشترکی را با هیأت استانداردهای حسابداری بین‌المللی (IASB) در خصوص استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی و مفاهیم نظری مربوط به آنها تعریف کرده است که انجام برخی از آنها به اتمام رسیده است و برخی نیز در حال انجام است.

علاوه بر این، مطالعات نشان می‌دهند که اکثر کشورها در این خصوص دارای یک نقشه‌ی راه مدون هستند که برای تدوین آن

ارتباط با آن‌ها است. به عبارت دیگر، در حال حاضر استانداردهای حسابداری موجود کشور عمدتاً از استانداردهای بین‌المللی اقتباس شده‌اند و مطابقت با استانداردهای حسابداری بین‌المللی نیز به صراحت در این استانداردها تصریح شده است، با این وجود، از منظر بین‌المللی کشورمان در فهرست کشورهای قرار می‌گیرد که هنوز استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS) را نپذیرفته‌اند. به عنوان نمونه، براساس بررسی انجام شده توسط موسسه‌ی حسابداری دیلویت، اعلام شده است که از بین شرکت‌های بورسی ۱۵۳ کشور جهان، صرفاً ۳۲ کشور از جمله ایران، استفاده از استانداردهای بین‌المللی

مطالعات مفصلی انجام داده‌اند، آثار و پیامدهای پذیرش و به‌کارگیری این استانداردها را بررسی کرده‌اند، مهم‌ترین موانع و چالش‌های پذیرش و به‌کارگیری این استانداردها را شناسایی کرده‌اند، راه‌کارهایی را برای رفع موانع و مشکلات موجود و احتمالی مشخص نموده‌اند، و برنامه‌های بلندمدتی را که بر مطالعات و تحقیقات عمیق و جامع استوار است، برای پذیرش و به‌کارگیری IFRS تدارک دیده‌اند.

در کشور ما، بررسی استانداردهای حسابداری ملی موجود حاکی از آن است که مبنای اولیه برای تدوین این استانداردها، استانداردهای حسابداری بین‌المللی و انجام تعدیلات لازم در

را مجاز نمی‌دانند.

از آن جا که پذیرش استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی در روابط و مناسبات بین‌المللی سازمان بورس از سوی طرف‌های خارجی این سازمان همواره مورد تأکید واقع می‌شود بنابراین این سازمان پیگیری‌های لازم در این خصوص را در اولویت‌های کاری خود قرار داده است. نتیجه‌ی این پیگیری‌ها باعث شد تا کمیته‌ی تدوین استانداردهای حسابداری سازمان حسابرسی در جلسه‌ی ۱۰ بهمن ۱۳۸۹ با مصوبه‌ی "شرکت‌های بورسی" را به پذیرش و به کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در تهیه‌ی صورت‌های مالی مجاز نماید که طبق اخبار مندرج در تارنمای آن سازمان، تاریخ اجرای این تصمیم پس از طی مراحل قانونی در آینده اعلام خواهد شد. با توجه به این که تمام استانداردهای مصوب کمیته‌ی تدوین استانداردها پس از تصویب مجمع عمومی سازمان حسابرسی لازم‌الاجراست، بنابراین اجرایی شدن مصوبه‌ی مذکور نیازمند تصویب آن توسط مجمع عمومی سازمان حسابرسی است.

اگرچه مصوبه‌ی مجاز شمردن استفاده از استانداردهای حسابداری بین‌المللی به جای استانداردهای حسابداری ایران، برای حرکت به سمت به کارگیری استانداردهای بین‌المللی امری ضروری است، ولی کافی نیست. به عبارت دیگر این مصوبه به عنوان یک گام اولیه می‌تواند مدنظر قرار گیرد که در جهت حمایت از حقوق سرمایه‌گذاران و نیز شفافیت اطلاعاتی بازار سرمایه، برای اجرای مناسب آن نیز پیش‌نیازها و الزاماتی مورد نیاز است که تحقق آنها با هماهنگی مقامات مسئول و نهادهای ذی‌ربط امکان‌پذیر خواهد بود.

همان‌گونه که در متن مصوبه آمده است، بر اساس این مصوبه شرکت‌های بورسی مجاز به استفاده از استانداردهای بین‌المللی هستند و بدیهی است برای استفاده از این اجازه در بازار سرمایه با لحاظ داشتن سایر حساسیت‌های موجود در بازار سرمایه، ایجاد بسترهای

لازم امری ضروری است. از جمله شرایط و زیرساخت‌های لازم که در این زمینه باید مدنظر قرار گیرد می‌توان به مواردی اشاره کرد که در ادامه خواهند آمد:

- ضرورت رفع مشکلات و موانع اجرایی و مقرراتی شرکت‌ها برای به کارگیری استانداردهای بین‌المللی از جمله مسائل مالیاتی و... و انجام هماهنگی‌های لازم با نهادهایی هم‌چون سازمان امور مالیاتی، سازمان حسابرسی، سازمان بورس، و جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران.

- ضرورت فراهم کردن قابلیت مقایسه‌ی اطلاعات بین شرکت‌هایی که از استانداردهای ملی استفاده می‌کنند با سایر شرکت‌هایی که از استانداردهای بین‌المللی استفاده می‌کنند، به‌منظور فراهم نمودن امکان تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران.

- ضرورت آموزش و اطلاع‌رسانی درخصوص استانداردها به شرکت‌ها (که تهیه‌کنندگان اطلاعات هستند)، حساب‌رسان (که نقش اعتباردهی به اطلاعات را برعهده دارند) و سرمایه‌گذاران (که بر اساس اطلاعات مزبور تصمیم‌گیری می‌کنند).

- ترجمه‌ی تخصصی استانداردهای بین‌المللی و رسمیت بخشیدن به ترجمه‌ها از طریق هماهنگی با بنیاد IFRS.

- ضرورت رفع کاستی‌های فعلی موجود در استانداردهای حسابداری ملی برای آن دسته از شرکت‌ها که از استانداردهای بین‌المللی استفاده نمی‌کنند و تطبیق استانداردهای حسابداری ملی با استانداردهای بین‌المللی.

بدون فراهم کردن سایر شرایط و زیرساخت‌های لازم برای به کارگیری استانداردهای بین‌المللی، مصوبه‌ی پیش‌گفته به‌طور مناسب قابلیت اجرا نخواهد داشت یا با اجرای آن حفظ حقوق سرمایه‌گذاران و شفافیت اطلاعاتی لازم در بازار سرمایه، به‌خوبی تأمین نخواهد شد.

ایجاد شرایط و بسترهای لازم برای به کارگیری استانداردهای بین‌المللی به شرح پیش‌گفته، مستلزم (۱) تشکیل کارگروهی مشترک با حضور

نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان حسابرسی، سازمان بورس، سازمان امور مالیاتی، و جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران، (۲) تصویب منشور تدوین استانداردها، (۳) تعیین دقیق مسئولیت‌های هر یک از این سازمان‌ها در فراهم کردن امکان پذیرش و به کارگیری استانداردهای بین‌المللی، (۴) تدوین نقشه‌ی راه به کارگیری استانداردهای بین‌المللی، و (۵) شناسایی و تعیین موانع به کارگیری استانداردهای بین‌المللی و سپس برنامه‌ریزی و انجام اقدامات و هماهنگی‌های لازم برای رفع آن‌ها است.

علاوه بر این باید تهیه‌کنندگان اطلاعات و گزارش‌های مالی و شرکت‌ها در خصوص برگزاری دوره‌های آموزشی و آشنایی با استانداردهای بین‌المللی فعالانه مشارکت کنند. هم‌چنین دانشگاه‌ها نیز جهت اطلاع‌رسانی بیشتر در این خصوص به دانشجویان که قرار است در آینده سکان‌دار حرفه‌ی حسابداری و حسابرسی شوند، تمهیدات لازم را اتخاذ کنند.

بی‌تردید در کشور ما نیز همانند دیگر کشورها وجود یک طرح کلان یا نقشه‌ی راه درخصوص نحوه‌ی همگرایی یا پذیرش کامل استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی بسیار ضروری و تعیین‌کننده است. در این طرح باید رویکردهای مختلف همگرایی یا پذیرش، آثار و پیامدهای همگرایی یا پذیرش، موانع موجود بر سر راه همگرایی یا پذیرش، مزایا و ارزش افزوده‌ی ناشی از همگرایی یا پذیرش این استانداردها، هزینه‌ها، تأثیر آن بر شفافیت اطلاعات و هزینه‌ی سرمایه‌ی شرکت‌ها و توسعه و تعمیق بازار سرمایه و ارتقاء جایگاه کشور در مناسبات بین‌المللی مدنظر قرار گیرد و بهترین راهکارهایی که ارتقای شفافیت اطلاعاتی بازار سرمایه و ارتقای جایگاه بین‌المللی کشور را در پی داشته باشد، اتخاذ شود.

سید علی حسینی: دکتری حسابداری و معاون نظارت بر بورس‌ها و ناشران سازمان بورس و اوراق بهادار، و عضو هیأت علمی گروه حسابداری دانشگاه نفت.